

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

DIE ONTWIKKELING VAN DIENSBARE LEIERSKAP IN 'N POST-MODERNE GELOOFSGEMEENSKAP:

**'n Prakties-Teologiese Onderzoek van
Suid-Afrikaanse Immigrante in Brisbane, Australië**

deur

Gerhard Oberholzer

Ingedien ter vervulling van die graad

PHILOSOPHIAE DOCTOR

in

PRAKTIESE TEOLOGIE

in die

FAKULTEIT TEOLOGIE

aan die

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

Promotor: Prof J.C. Müller

Augustus 2010

Verklaring

Ek, Gerhard Oberholzer, verklaar dat

**DIE ONTWIKKELING VAN DIENSBARE LEIERSKAP
IN 'N POST-MODERNE GELOOFSGEMEENSKAP:
'n Prakties-Teologiese Onderzoek van
Suid-Afrikaanse Immigrante in Brisbane, Australië**

my eie werk is en dat alle bronne wat gebruik of aangehaal is deur volledige verwysing in die teks en in die bronnelys vermeld is.

Handtekening
Augustus 2010

Opsomming

In hierdie studie word daar na die narratiewe van Suid-Afrikaans gebore immigrante, wat hulself in Brisbane, Australië, gevestig het, geluister. Die plaaslike konteks word in die gereformeerde gemeente van Mansfield gevind en die ontwikkeling van diensbare leierskap word beskryf as deel van die kultuur van die gemeente wat fokus op die nood van immigrante.

Die navorsing vind plaas vanuit 'n epistemologie wat uit 'n narratiewe benadering vloei. Die post-fundamentele teologiese posisionering inkorporeer die sosiale konstruksionisme, met die doel om 'n dieper verstaan van die narratiewe navorsing te bewerkstellig. Die praxis word as die beginpunt van navorsing in hierdie post-fundamentele prakties-teologiese studie gesien. Die gevolg is dat eerstehandse kennis opgedoen en geïnterpreteer word deurdat die verhale van mede-navorsers aangehoor en beskryf word. Die plaaslike geloofsgemeenskap in Mansfield bied in-kontekstuele ervarings wat deur die mede-navorsers vertel word en wat deur die tradisies van interpretasie beïnvloed word. Hierdie ervarings word deur die aanstelling van respondente vanuit verskillende vakgebiede verder geïnterpreteer en betekenis word aan die verhale gegee in 'n inter-dissiplinêre gesprek. Die inter-dissiplinêre gesprek word vanuit die teorie van transversale rasionaliteit gestimuleer en 'n relevante literatuurstudie komplementeer die navorsingsproses en word in die studie geïntegreer. Aan die einde van die navorsingsproses word alternatiewe interpretasies en voorstelle gemaak wat dui op die konteks groter as net die plaaslike.

Die navorsingsproses word dus ontwikkel vanuit 'n post-fundamentele teologiese posisionering met die doel om die narratiewe van immigrante aan die orde te stel. Hierdie narratiewe word geïnterpreteer en 'n dieper verstaan word ontwikkel deurdat sekere diskoerse geïdentifiseer word deur 'n proses

van dekonstruksie. Kritiese vrae word gevra en die spesifieke temas vanuit die verhale word bespreek met die doel om die werklikheid van immigrasie te beskryf soos wat die mede-navorsers dit beleef.

Die taalkwessie en hoe taal aangewend word om betekenis aan verhale te gee word bespreek. Die eie interpretasies van mede-navorsers word in opvolggesprekke getoets en die verhale word hierdeur toegelaat om te ontwikkel. Die geloofstaal en die taal van die twyfel van immigrante word aangehoor ten einde hulle belewenisse van die teenwoordigheid van God in hulle lewens tydens immigrasie te verstaan.

Die ontwikkeling van Diensbare Leierskap word as 'n natuurlike uitvloeisel van die immigrasieproses bespreek. Die immigrante beleef die diensbaarheid van die leiers in die gemeente van Mansfield positief. Hierdie studie vertel die verhale van immigrante wat deur die diensbaarheid van ander, self ook die kultuur van diensbaarheid aanneem en deelneem aan omgee-aksies om ander immigrante te bedien. Die literatuur oor diensbare leierskap wys self-leierskap, leierskap in spanverband, leierskapontwikkeling en strategiese leierskap uit as kritiese areas in die ontwikkeling van diensbare leierskap.

Die gevolgtrekking op hierdie studie is dat diensbare leierskap as 'n integrale deel van gelowige immigrasie verstaan word en dat dit intensioneel deel vorm van die leierskapkultuur in 'n immigrant-vriendelike gemeente. Die voorstel wat hieruit voortvloei is dat verskillende gemeentes en kerkverbande kan baat by die aanwending van diensbare leierskap binne die konteks van immigrasie.

Sleutel terme

- Diensbare leierskap
- Narratiewe benadering
- Post-fundamentele benadering
- Praktiese teologie
- Inter-dissiplinêre gesprek
- Epistemologie
- Sosiale konstruksionisme
- Post-modernisme
- Mede-navorsers/Navorsingsgenote
- Respondente
- Transversale rasionaliteit
- Diskoers
- Dekonstruksie
- Geloofsgemeenskap

Summary

In this study narratives of immigration are listened to and described from the local context of the Christian Reformed Church, Mansfield in Brisbane, Australia. The development of servant leadership is described as part of the culture of the congregation. The congregation focuses on the needs of immigrants as an immigrant-friendly church.

The research approach in this study flows from an epistemology based on a narrative theory. The post foundational approach incorporates social constructionism as part of the process in exploring a deeper meaning of the stories told by immigrants. Within this framework of post foundational practical theology, the praxis is the starting point of research. This consists of local knowledge, described and interpreted by the co-researchers and informed by traditions of interpretation.

The experiences of co-researchers are interpreted on a second level with the appointment of four interdisciplinary respondents. The respondents take part in an interdisciplinary conversation and they each contribute from their field of experience. This is done by using transversal rationality and the in-context experiences are thickened through interdisciplinary investigation. Furthermore, a study of relevant literature is introduced and added to the conversation. At the end of the research process some suggestions and alternative interpretations that point beyond the local context, are made.

The research process is therefore developed from a post foundational theological positioning with the aim of describing immigration narratives and interpreting these narratives in order to facilitate a deeper knowledge and insight into the immigration process. Different discourses will be explored by

asking critical questions and using a process of deconstruction. The in-context experiences of co-researchers are the primary narrative and their interpretations of experiences will be studied.

The language of co-researchers and how they use language will be discussed. Their own interpretations will be used as discussion points in follow up conversations and their narratives will therefore be allowed into a process of growth. Their language, pointing to their experience of the presence of God as well as their language of doubt in the process of immigration will be listened to.

Servant leadership will be discussed as an integral part of immigration for believers. The stories of the co-researchers reveal servant leadership in many different forms as part of the culture of the congregation in Mansfield. The narratives show the co-researchers becoming part of the ministry of servant leaders in the congregation. Co-researchers experience the influence of the servant leadership of others in their lives and tell stories of how their needs as immigrants are met by the servant leaders in the congregation. The literature on servant leadership points to self leadership, team leadership, leadership development and strategic leadership as relevant themes to be explored.

The conclusion of this study shows servant leadership as an integral part of immigration and that an intentional focus on a culture of servanthood will benefit an immigration friendly congregation. The proposal following from this study is to engage other congregations and churches in a conversation on the effect of servant leadership within the context of immigration.

Erkennings

Hiermee wil ek die volgende persone en instansies vir hulle ondersteuning en hulp tydens hierdie studie bedank:

- Professor Julian Müller wat my as promotor met groot wysheid, geduld en insig tydens hierdie studie begelei het.
- Die Christian Reformed Church, Mansfield, wat hierdie immigrasie-studie van gelowiges binne die gemeente toegelaat het.
- Die mede-navorsers wat hulle verhale vertel het ten einde hierdie studie moontlik te maak. (Name word in geen spesifieke volgorde genoem nie, ten einde die identiteit van persone te beskerm):
 - Nico en Esta de Jager
 - Frans en Maria Dekker
 - Thinus en Corlia Roos
 - Johann en Helena Fölscher
 - Jakobus en Karen du Plessis
- Die respondente wat die inter-dissiplinêre gesprek vanuit verskillende vakgebiede gevoer het:
 - Dr. J.M.B. Eloff
 - K.J. Tromp
 - Nadia Janse van Rensburg
 - Dr. Johann Eloff
- My gesin: Susann, Johann en Imke vir hulle liefde, bystand, hulp en aansporing.
- My Ma, Miemie, vir haar ondersteuning en praktiese hulp, veral wanneer ek nie in Pretoria kon wees nie.
- My broer, Hardi, vir sy inspirasie.
- Soli Deo Gloria!

INHOUDSOPGAWE

HOOFSUK1	18
POSITIONERING	18
1. INLEIDING	18
2. DIE SPESIFIEKE KONTEKS VAN STUDIE	20
2.1 Die aksieveld/ habitus van die navorsing	20
2.2 Die navorser se kennis rakende die konteks en die verband tussen sy eie verhaal en die konteks	21
2.3 Die verhouding tussen navorser en konteks	23
2.4 Die navorser se teologiese posisionering en die invloed daarvan op die verhouding met die konteks en vice versa	27
2.4.1 Teologiese posisionering	30
2.4.1.1 Teologie in 'n post-moderne paradigma	30
2.4.1.2 'n Prakties-teologiese epistemologie vanuit 'n sosiaal-konstruksionistiese wetenskapteorie	32
2.4.1.3 'n Narratiewe benadering tot praktiese teologie	37
2.4.1.4 'n Post-fundamentele teologie	39
2.4.2 Die invloed van die teologiese posisionering op die verhouding met die konteks	40
2.4.2.1 Die konteks van studie	40
2.4.2.2 Post-fundamentele praktiese teologie	42
2.4.2.3 Transversale rasionaliteit	43
2.4.3 Samevattende opmerkings oor hoe die teologiese posisionering die konteks van studie beïnvloed	45
3. IN-KONTEKSTUELE ERVARINGE	47
3.1 Die kriteria waarvolgens mede-navorsers aangewys word	47
3.2 Etiese riglyne	49

3.3	Metodiek van studie, ten einde getrou te bly aan die teologiese posisionering.....	52
3.4	Die 'luister na ervaringe' word die 'beskrywing van ervaringe'	55
4.	INTERPRETASIES VAN ERVARINGE WORD IN SAMEWERKING MET NAVORSINGSGENOTE GEMAAK, BESKRYF EN ONTWIKKEL.....	57
4.1	Die navorser se interpretasies word met die interpretasies van mede-navorsers gebalanseer	57
4.2	Metodiek om navorsingsgenote se eie interpretasies van ervaringe te fasiliteer.....	59
4.3	Terugvoer aan navorsingsgenote	60
5.	'N BESKRYWING VAN ERVARINGE SOOS WAT DIT DEURENTYD DEUR TRADISIES VAN INTERPRETASIE GEVORM WORD.....	61
5.1	Die basis waarop die 'tradisies van interpretasie' bestudeer word.....	61
5.2	Die invloed van die wetenskaplike gemeenskap op die literatuurstudie	62
5.3	Die vorming van in-kontekstuele ervaringe deur tradisies	62
6.	'N REFLEKSIE OP DIE RELIGIEUSE EN SPIRITUELE ASPEKTE SPESIFIEK OOR GOD SE TEENWOORDIGHEID, SOOS WAT DITERVAAR WORD IN DIE SPESIFIEKE SITUASIE VAN HIERDIEGELOOFSGEMEENSKAP IN BRISBANE.....	63
6.1	Die taal wat deur navorsingsgenote gebruik word om oor hul belewenis van God se teenwoordigheid te praat.....	63
6.2	Die gesprek oor God word gefasiliteer in onderhoude, sonderom religieuse taal af te forseer.....	65
6.3	Die realiteit van vorige positiewe en negatiewe ervaringe rakende God se teenwoordigheid	66
7.	'N RYKER BESKRYWING DEUR INTER-DISSIPLINÊRE NAVORSING	67
7.1	Temas vir verdere inter-dissiplinêre studie	67
7.2	Die korrekte gebruik van relevante materiaal uit ander dissiplines en vakgebiede	68
7.3	Teologiese en nie-teologiese bewyse word gebalanseer	69
8.	ALTERNATIEWE INTERPRETASIES MET BETREKKING TOT 'n BYDRAE WYER AS NET DIE PLAASLIKE GEMEENSKAP.....	70
8.1	Metodiek om 'n alternatiewe verstaan van verhale te verseker.....	70

8.2	Die betrokkenheid van navorsingsgenote.....	71
8.3	'n Bydrae wyer as net die plaaslike gemeenskap.....	72
8.4	Voorlopige raamwerk van proefskrif	73
HOOFSTUK 2		75
IMMIGRASIE NARRATIEWE		75
1.	MOONTLIKE PERSPEKTIEWE IN REAKSIE OP VERSKILLENDE IMMIGRASIEVERHALE	75
1.1	Die fundamentele perspektief	75
1.2	Die nie-fundamentele perspektief	76
1.3	Die post-fundamentele perspektief	76
2.	'N POST-FUNDAMENTELE PERSPEKTIEF OP DIE IMMIGRASIE- VERHALE VAN GEBORE SUID-AFRIKANERS IN BRISBANE, AUSTRALIË	78
2.1	Immigrasieverhaal van Johan en Ansie van Zyl	78
2.2	Immigrasieverhaal van Ben en Jackie de Vos	82
2.3	Immigrasieverhaal van Pieter en Karien Venter	88
2.4	Immigrasieverhaal van Anton en Suzet Muller.....	94
2.5	Immigrasieverhaal van Jaco en Linda Botha	100
2.6	DIE PROSES VAN 'LUISTER NA ERVARINGE' WORD DIE 'BESKRYWING VAN ERVARINGE' DEUR MIDDEL VAN INTER- DISSIPLINÊRE INTERPRETASIE	106
HOOFSTUK 3		108
INTER-DISSIPLINÊRE GESPREK EN INTERPRETASIE VAN IMMIGRASIE- NARRATIEWE		108
1.	RESPONDENTE.....	108
1.1	Respondent 1: Dr. J.M.B. Eloff	109
1.2	Respondent 2: Nadia Janse van Rensburg.....	109
1.3	Respondent 3: K.J. Tromp	109
1.4	Respondent 4: Johann Eloff.....	109

2. BYDRAES VAN MEDE-NAVORSERS VANUIT VERSKILLENDE PERSPEKTIEWE EN VAKDISSCIPLINES.....	110
2.1 Wat is u besorgdhede wanneer u hierdie immigrasieverhale lees?	111
2.1.1 Inleidende opmerkings deur respondent 1	111
2.1.2 Besorgdhede rakende die immigrasieverhale	112
2.1.2.1 Besorgdhede oor die verhaal van Johan en Ansie van Zyl	112
Respondent 1.....	112
Respondent 2.....	117
Respondent 3.....	118
Respondent 4.....	119
2.1.2.2 Besorgdhede oor die verhaal van Ben en Jackie de Vos	119
Respondent 1.....	119
Respondent 2.....	127
Respondent 3.....	128
Respondent 4.....	129
2.1.2.3 Besorgdhede oor die verhaal van Pieter en Karien Venter	129
Respondent 1.....	129
Respondent 2.....	136
Respondent 3.....	137
Respondent 4.....	138
2.1.2.4 Besorgdhede oor die verhaal van Anton en Suzet Muller	138
Respondent 1.....	138
Respondent 2.....	145
Respondent 3.....	146
Respondent 4.....	147
2.1.2.5 Besorgdhede oor die verhaal van Jaco en Linda Botha	147
Respondent 1.....	147

Respondent 2	156
Respondent 3	157
Respondent 4	158
2.2 Refleksie op besorgdhede rakende die immigrasieverhale	159
2.2.1 Johan en Ansie van Zyl.....	160
2.2.2 Ben en Jackie de Vos	161
2.2.3 Pieter en Karien Venter.....	163
2.2.4 Anton en Suzet Muller.....	164
2.2.5 Jaco en Linda Botha.....	166
2.3 Samevattende opmerkings ten opsigte van besorgdhede rakende die immigrasieverhale.....	168
2.4 Waarom bied u dissipline/vakgebied 'n unieke perspektief op die verhale?	170
2.4.1 Respondent 1	170
2.4.2 Respondent 2	171
2.4.3 Respondent 3	172
2.4.4 Respondent 4	172
2.5 Refleksie op die unieke perspektiewe wat die verskillende dissiplines bied	173
2.5.1 Respondent 1	173
2.5.2 Respondent 2	173
2.5.3 Respondent 3	174
2.5.4 Respondent 4	174
2.6 Samevattende opmerkings ten opsigte van die unieke perspektiewe wat die dissiplines bied	174
2.7 Waarom dink u sal u perspektief deur ander dissiplines verstaan en waardeer word?	175
2.7.1 Respondent 1	175
2.7.2 Respondent 2	176
2.7.3 Respondent 3	176

2.7.4	Respondent 4.....	177
2.8	Refleksie op die verstaan en waardering van ander dissiplines	177
2.9	Samevattende opmerkings ten opsigte van die verstaan en waardering van ander dissiplines	178
2.10	Wat is u grootste besorgdheid, indien u perspektief nie deur ander dissiplines erken sou word nie?	179
2.10.1	Respondent 1.....	179
2.10.2	Respondent 2.....	179
2.10.3	Respondent 3.....	180
2.10.4	Respondent 4.....	180
2.11	Refleksie op die besorgdhede wanneer ander dissiplines 'n spesifieke dissipline nie ag en waardeer nie	181
2.12	Samevattende opmerkings ten opsigte van die verstaan en waardering van ander dissiplines	181
3.	GEVOLGTREKKING	182
4.	SAMEVATTENDE OPMERKINGS.....	183
5.	REFLEKTIEWE BEWEGING VIR VERDERE STUDIE	185
	HOOFSTUK 4.....	188
	DIE NARRATIEF VAN DIENSBARE LEIERSKAP IN 'N POST-MODERNE GELOOFSGEMEENSKAP IN BRISBANE, AUSTRALIË.....	188
1.	INLEIDING.....	188
2.	DIENSBARE LEIERSKAP	193
2.1	Self-leierskap	193
2.2	Leierskapontwikkeling	200
2.3	Leierskap in spanverband.....	209
2.4	Strategiese Leierskap.....	219
3.	SLOTOPMERKINGE RAKENDE DIENSBARE LEIERSKAP IN DIE GELOOFSGEMEENSKAP VAN MANSFIELD	223

HOOFSTUK 5	225
DIE BELEWENIS VAN GOD SE TEENWOORDIGHEID IN 'N POST-MODERNE GELOOFSGEMEENSAP IN BRISBANE, AUSTRALIË	225
1. 'N REFLEKSIE OP DIE BELEWENISSE VAN GOD SE TEENWOORDIGHEID IN DIE VERHALE VAN MEDE-NAVORSERS	225
1.1 Eerste diskoers: God as Bondgenoot.....	232
1.2 Tweede diskoers: 'n Dinamiese verhouding met God bepaal die ander verhoudinge in die lewens van immigrante	234
1.3 Derde diskoers: 'n Soeke na die wil van God.....	237
1.4 Vierde diskoers: Die Woord van God in die lewens van gelowiges.....	240
1.5 Vyfde diskoers: God is teenwoordig in die Liggaam van Christus	243
1.6 Slotopmerkings ten opsigte van die teenwoordigheid van God in 'n post- moderne geloofsgemeenskap in Brisbane	245
1.6.1 Dekonstruksie van verhale	245
1.6.2 Gemarginaliseerde narratiewe.....	248
1.6.3 Sosiale konstruksionisme en post-modernisme in die verhale van immigrante	250
2. TRANSVERSALE RASIONALITEIT EN DIE BETEKENIS VAN DIE NARRATIEWE	254
3. WAARDES WAT OP GOD SE TEENWOORDIGHEID REFLEKTEER	259
4. TRADISIE-INTERPRETASIE	261
4.1 Beskrywing en interpretasie van tradisie.....	261
4.2 Gereformeerde tradisie	262
4.3 Geloofsgemeenskap.....	264
4.4 Samevattende opmerkings.....	265
5. DIE VERHAAL VAN DIE ERVARING VAN GODDELIKE TEENWOORDIGHEID IN MANSFIELD.....	265
HOOFSTUK 6	268
DIE ONTWIKKELING VAN ALTERNATIEWE INTERPRETASIES WAT WYER STREK AS DIE PLAASLIKE KONTEKS IN MANSFIELD	268

1.	INLEIDING.....	268
2.	DIE TEMAS VAN STUDIE	269
2.1	Temas afgelei vanuit respondente se besorgdhede.....	274
2.2	Temas afgelei vanuit die belangrikheid van taalgebruik in mede-navorsers se immigrasieverhale.....	275
3.	ALTERNATIEWE INTERPRETASIES RAKENDE DIE VERHALE VAN IMMIGRANTE	277
3.1	Alternatiewe interpretasies rakende twyfel en pyn.....	277
3.2	Alternatiewe interpretasies rakende die geloofsgemeenskap in Mansfield	283
3.2.1	Alternatiewe interpretasies ten opsigte van diensbare leierskap <i>binne die geloofsgemeenskap</i>	286
3.2.2	Alternatiewe interpretasies rakende die ervaring van God se teenwoordigheid en die bydrae van praktiese teologie <i>binne die geloofsgemeenskap</i>	288
3.3	Alternatiewe interpretasies rakende die belangrikheid van verhoudings in die lewens van immigrante.....	292
3.4	Alternatiewe interpretasies rakende besluitnemingsprosesse van immigrante.....	295
4.	DIE ONVERTELDE VERHALE	297
5.	'N VOORGESTELDE BENADERING TEN OPSIGTE VAN DIENSBARE LEIERSKAP	299
6.	SLOTOPMERKINGS EN VOORSTELLE TEN OPSIGTE VAN DIE ONTWIKKELING VAN ALTERNATIEWE INTERPRETASIES WAT WYER STREK AS NET DIE PLAASLIKE KONTEKS.....	300
	HOOFSTUK 7.....	304
	REFLEKSIE OP NAVORSING.....	304
1.	INLEIDING	304
2.	DIE NARRATIEWE BENADERING.....	304
3.	MY EIE POSISIONERING AS NAVORSER	306
4.	PRAKTIESE GEVOLGTREKKINGS	307
5.	MY EIE GROEI	308
6.	TOEKOMSTIGE STUDIE.....	308

7. SLOTOPMERKINGS.....	309
BIBLIOGRAFIE	310
BYLAE	324
Bylaag 1: Aanvanklike vraelys aan mede-navorsers met die oog op 'n semi- gestruktureerde gesprek wat tot 'n oop gesprek lei.....	324
Bylaag 2: Etiese vraelys.....	325
Bylaag 3: Opvolggroepsgesprek met mede-navorsers	337
Bylaag 4: Opvolggesprek met Respondente.....	339